

עת"א 4121/01/22 - עידן אנורי נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים,מדינת ישראל

בית משפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 4121-01-22 אנורי(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כבוד השופט דרור ארד-אילון
עותרים
נגד
משיבים
1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
2. מדינת ישראל

בשם העותר: עו"ד מתן לקר
בשם המשיבים: עו"ד רועי קליפה
העותר התייצב

פסק דין

- העותר נושא בעונש מאסר בפועל של 18 שנים בגין הרשעתו בעבירות של שוד מזוין ופציעה או חבלה זדונית שלא כדין, וזאת החל מיום 4.4.11. תום מאסרו המלא הצפוי הוא ביום 3.4.29. זהו מאסרו הראשון והוא מצוי בקטגוריה ב/1.
- במשך 11 שנות המאסר עד כה, לא שולב העותר בסבב חופשות. בסוף 2021 פנה העותר למשיב בבקשה להוציאו לחופשה ולטענתו סורב. ביום 12.12.21 פנה ב"כ העותר למשיב וביקש לקבל את נימוקי הסירוב. ביום 16.12.21 הודיע לו המשיב שבקשת העותר לחופשה ראשונה (ולא לחופשה מיוחדת) הועברה להחלטת הגורם המוסמך. ביום 24.12.21 פנה ב"כ העותר בשנית למשיב וביקש את החלטת הגורם המוסמך. משלא קיבל תשובה, ביום 3.1.21 הגיש את העתירה דנן.
- טענת העותר היא כי הוא "אסיר למופת שכל רצונו הוא לנשום קצת אויר ולשוב למאסר אותו הוא מרצה על לא עוול בכפו".
- בעתירה טוען העותר לשורה של פגמים שנפלו בטיפול בבקשתו לצאת לחופשה ראשונה. אולם לא ברור מהו בדיוק הסעד המבוקש, האם ביטול ההחלטה והוצאת העותר לחופשה או שמא מסירת מסמכים ונימוקים בכל הקשור להחלטה? אולם עמימות זו בניסוח לא תעמוד בדרכו של העותר, ובדברים הבאים אתייחס לטענותיו לגופן.
- בדין בעל פה הוסיף העותר וטען, שהעובדה שהוא טוען בתוקף שלא עבר את העבירות שבהן הורשע, ושהוא עומד על חפזו, אינה יכולה להשקל לחובתו בכל הקשור להליכי שיקום בכלל וליציאה לחופשות בפרט.
- אקדים את המאוחר. לא מצאתי שיש מקום להורות למשיב להוציא את העותר לחופשה ראשונה. העדר

הנימוקים להחלטה נרפא בכתב התשובה שמסר העותר, אולם ככלל, אין להלום את העובדה שעותר נדרש להגיש עתירה כדי לקבל את ההנמקה המפורטת של הגורם המנהלי. מעבר לכך, משחלפו חודשים רבים מאז הגשת הבקשה, רשאי העותר להגיש בקשה חדשה, וחזקה שהמשיב יבחן אותה בלב פתוח ובנפש חפצה גם לאור הקביעות שיובאו להלן.

7. העותר טוען, שעל אף שחופשה היא זכות יתר, הרי שהיא קשורה לזכות יסוד של העותר כאדם. בעניין זה נדמה שהעותר מתפרץ לדלת פתוחה. אין חולק שחופשה היא זכות יתר ולא זכות קנויה של האסיר, ובצד זאת, "גם אם במובן משפטי החופשות הן פריבילגיה, הניתנת על סמך שקלולם של גורמים שונים, עדיין הן מעין 'דרך המלך' לאסיר על פי ציפיות סבירות של אדם - אדם העומד באמות המידה לכך. משמעות הדברים לידי היא, כי לעולם המדובר בשיקול דעת רציני ומוקפד, מתוך ראיית מכלול התמונה - ובבני אדם עסקינן, הן כשהמדובר באסיר הן בקרבנות ובחברה." (רע"ב 11159/07 מדינת ישראל נ' אלעמראני (2008); רע"ב 5325/07 קדוש נ' שירות בתי הסוהר (2007)).

משוכנעני, שגם המשיב רואה את החופשות לא כמתנה הניתנת לאסיר, אלא כזכות יתר, אשר לאסיר יש ציפיה לגיטימית שבקשתו לקבלה תבחן באופן רציני, מוקפד ומתוך ראית מכלול התמונה.

8. העותר טוען שלא קוימה חובת השימוע. ככל שהעותר מכון לכך, שהחופשה היא זכות שמניעתה מחייבת טיעון ושימוע - הרי שהוא שוגה. כאמור, חופשה היא זכות יתר, וזכותו של האסיר היא לכך שעניינו יישקל כראוי. ככל שהעותר מכון לכך, שבמסגרת שקילת הבקשה על המשיב לשמוע את הבקשה בלב פתוח ובנפש חפצה, ולתת את דעתו לטעמי הבקשה - על כך אין מחלוקת. מהדברים שהובאו בפני, לא עלה שהמשיב נמנע מבחינת הבקשה באופן ענייני. על כן דין הטענה להידחות.

9. העותר טוען שלא נמסרו לו מסמכים בעניין החלטת הוועדה. בעניין זה נדמה שהדין עמו. העותר פנה במישרין לעניין החופשה בסוף 2021 אך בקשתו לא אושרה, ככל הנראה בעל פה. ב-12.12.21 פנה בא כוחו למנהל בית הסוהר ושב על בקשת החופשה. ביום 16.12.21 השיבה לו קצינת ניהול אסירים שעוד לא התקבלה החלטה בעניינו. ב-24.12.21 שב ב"כ העותר ופנה לקבל מענה. משלא ניתן מענה ב-5.1.22 הגיש העותר באמצעות בא כוחו את העתירה. ביום 13.1.22 מסר המשיב תגובה ראשונית לעתירה, אשר לא פירטה שיקולים לגופו של עניין, וציינה שמענה בכתב נמסר לב"כ העותר ביום 11.1.22. המענה לא צורף לתגובה ואף לא לכתב התשובה שהוגש ביום 21.6.22. לכתב התשובה צורפו חוות הדעת של ממ"ז מרכז ממרץ 2002, שלא המליצה על חופשה, והתייחסות תחום טיפול ושיקום ממאי 2022 שאף היא לא המליצה על חופשה.

10. סדר דברים זה מלמד, שאכן העותר לא קיבל מענה מפורט כנדרש לבקשתו תוך זמן סביר. יתירה מכך, חוות הדעת המלמדות על "שיקול דעת רציני ומוקפד, מתוך ראיית מכלול התמונה", כנדרש בפסיקה כאמור לעיל, נערכו רק זמן משמעותי לאחר שניתנה החלטה ולצורך מענה לעתירה. הדרך לעשות כן היא, כמובן, בסדר הפוך. סמוך לאחר הבקשה יש לאסוף את מכלול המידע ולגבש את ההמלצות ואת התשובה הסופית. במענה לבקשה (בוודאי אם היא נדחית) יש להציג לעותר את עיקרי הטעמים לדחייתה. משפונה עותר בכתב - יש למסור לו את עיקרי הטעמים בכתב.

11. לא מדובר רק במילוי חובה מנהלית מובהקת, אלא גם בעניין של יעילות. הצגת הטעמים בפני העותר או בא כוחו, מאפשרות לו לכלכל את ענייניו, כדי לדעת האם להגיש עתירה ואם כן במה למקד אותה. בפשטות, זהו הצד השני

של מיצוי ההליכים.

12. אולם, משהגענו לבירור העתירה, נערכו ההמלצות והוגשו לבית המשפט ולעותר, נמצא שעניינו של העותר נבחן באופן ענייני כנדרש, בגדר שיקול הדעת המקצועי של המשיב, ובלי שנפל פגם מנהלי המצדיק התערבות במסקנתו.
13. ראשית, העותר אינו "אסיר למופת" כטענתו. במהלך מאסרו הוא נהג לא פעם בהתבטאויות מאיימות וחריגות (שחלקן הוצג בפניו), ואף נצבר בעניינו מידע מודיעיני שלילי. היו לו 9 הפרות משמעת שהאחרונה שבהן היא מיולי 2021 כשהבקשה הנדונה היא מסוף 2021. בעבר הוא היה אסיר השגחה אך מראשית השנה אינו מוגדר כך. שיקולים אלה הם שיקולים מקצועיים רלוונטיים ולגיטימיים, ולא מצאתי יסוד להתערב במסקנה העולה מהם, שבמועד הבקשה, דצמבר 2021, ואף במועדי חוות הדעת לא היה מקום להמליץ על חופשה.
14. יחד עם זאת קיומו של מידע מודיעיני, ואף התנהגות שלילית כשלעצמם אינם שוללים את האפשרות להוציא אסיר לחופשה. בעניין זה נשקלים הסבריו של האסיר, חלופה הזמן, הצלחתו להימנע מהתנהגות שלילית לתקופה מתאימה וכיוצא באלה. מן הראוי שבבקשתו הקרובה של העותר לחופשה, יישקלו הדברים ויבחנו מחדש, ובין היתר יבחן האם נוסף מידע חדש לחובתו.
15. שנית, המשיב נתן משקל לאופי העבירה שבה הורשע העותר, ולכך שהיא מלווה במאפיינים תוקפניים ואימפולסיביים. אופי העבירה הוא שיקול ענייני, אולם בחלופה הזמן משקלו הולך ופוחת. ברע"ב 10844/08 פלוני נ' מדינת ישראל (2009) נקבע, כי **"השאלה איננה עד כמה מסוכנת וחמורה העבירה שבוצעה על ידי האסיר ובגינה נוסא הוא בעונשו, אלא מה גדול החשש כי האסיר יבצע, לאחר שחרורו, עבירות המגלמות בתוכן סיכון לאזרחי ישראל. מובן שחומרת העבירה יכולה לעיתים לשמש כאינדיקציה מסוימת לסיכון הגלום באסיר ... הדבר נובע מכך שפעמים אכן קיים חשש כי אדם שביצע עבירה חמורה, יהיה נכון לשוב ולבצע (ומאפשרות זו לרצידיביזם נלמד הסיכון לשלום הציבור). אולם אין עסקינן בחזקה, וודאי שלא חלוטה ... שאם לא כן - ניתן היה לקבוע מראש רשימת עבירות שמבצעה לא יהיו זכאים לעולם לשחרור מוקדם."** (וראו האסמכתאות שם, וכן רע"ב 5029/11 קאיד אבו עסא נ' שב"ס (2011); עת"א (חיפה) 27418-06-13 ג'אבר עלאן נ' ועדת שחרורים כלא דמון (2013)). **"בהסתכלות לעבר אין די. ככלל, יש צורך גם לבחון את התנהגותו של האסיר על ציר הזמן לאחר ביצוע העבירה ובמהלך ריצוי המאסר. לאמור, האם מסוכנותו של המבקש דעכה עם השנים או התעצמה."** (רע"ב 3248/12 אלי עמר נ' ועדת שחרורים מיוחדת - מחוז מרכז (2013)).
16. שלישית, עולה מחוות דעת של תחום טיפול ושיקום, שהעותר משתלב בחינוך אך לא באופן סדיר, ושהוא לא משתלב בטיפול. מחוות הדעת ואף מדברי העותר ובא כוחו עולה, שסירובו להשתלב בטיפול נעוץ בעובדה שהוא מכחיש את העבירה, וחושש שהטיפול יעמיד בפניו דרישה להודות בה. אכן, עמדה מכחישה מצד מי שהורשע בעבירה יוצרת קושי ראשוני בטיפול. אולם, הניסיון המקצועי לימד, שהכחשה כשלעצמה אינה מכשול בפני טיפול. בכל הקשור לעברייני מין, התפתחה גישה המקדמת טיפול במכחישי עבירה, הוכר הצורך והיתרון שבקיום טיפול ייחודי ומקיף למכחיש עבירה וגישה זו נוהגת גם במסגרת המשיב (רוברט אפשטיין, דביר עיר-שי, נטע נבל, "לא היה ולא נברא": טיפול בעברייני מין המכחישים את עבירתם - שב"ס כמקרה בוחן", **עבירות ועונשים בישראל - צוהר לבית הסוהר**, גליון 19 (שירות בתי הסוהר, אוניברסיטת בר-אילן)).

<https://www.gov.il/BlobFolder/guide/zohar/he/%D7%A6%D7%95%D7%94%D7%A8%20%D7%9C%>

D7%91%D7%99%D7%AA%20%D7%94%D7%A1%D7%95%D7%94%D7%A8%20%D7%92%D7%99
%D7%9C%D7%99%D7%95%D7%9F%2019.pdf

17. מעבר לצורך, ברור ואף המשיב מסכים לכך, שהכחשת עבירה שבשל הרשעה בו נושא האסיר את עונשו, אינה נסיבה עניינית לבחינת שילובו בחופשות. כידוע, גם אסירים שהורשעו בעבירות החמורות ביותר, ואף מי שטוען לחפותו יכול להשתלב בסבב חופשות. כפי שמורה הפסיקה, עם חלוף הזמן השיקול של התנהלות האסיר בתקופת המאסר תופס בכורה על פני נתוני העבירה כשלעצמם.

18. יחד עם זאת, בכל הקשור לטיפול ולשיקום, ברור שיש להכחשה השפעה. בעניין זה נכון לבחון את הדברים לנוכח הגישות החדשות, המלמדות על היתרון הגדול של טיפול גם במכחישי עבירה (ולא רק בעבירות מין), כאמור. על כן, לנוכח נכונות המשיב לשלב את העותר בטיפול, אציע לעותר לעשות כמיטב יכולתו להשתלב במסגרות הטיפוליות של המשיב הגם שהוא מכחיש את העבירה.

19. חשוב להוסיף ולהבהיר, שאין בדברים אלה, כמו גם בעצם הגישה הטיפולית במכחיש עבירה, משום כניסה לגופן של טענות ההכחשה. ההרשעה היא נקודת הפתיחה שבשלה נושא העותר את עונשו. המשיב, וכמובן בית המשפט המנהלי הדן בעתירת אסיר על החלטות המשיב, אינם דנים בהרשעתו של העותר, אלא אך בתנאי מאסרו לאחר שהורשע ומכוח העונש שהוטל עליו.

20. סוף דבר, לא מצאתי עילה להתערב בהחלטת המשיב שלא לשלב את העותר בסבב חופשות. יחד עם זאת, משחלפו למעלה מששה חודשים מאז פנייתו הקודמת, רשאי העותר להגיש בקשה חדשה לחופשה, אשר תיבחן לפי אמות המידה המפורטות לעיל, ובגדר זאת גם לפי מידע שלילי חדש בעניינו של העותר, ככל שקיים.

21. לנוכח אלה, העתירה נדחית.

ניתנה היום, ו' תמוז תשפ"ב, 05 יולי 2022, בהעדר הצדדים.